

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY: PODSTAWY

Część 4: Transferowanie aktywów

Jeden z podstawowych sposobów, w jaki przestępcy maskują lub legalizują wpływy pieniężne pochodzące z przestępstwa wprowadzając je do legalnego obrotu, polega na transferowaniu aktywów, szczególnie nieruchomości i innych aktywów o wysokiej wartości. Związek z klientem może być ograniczony wyłącznie do transferu danego składnika aktywów i trwać krótko. Z tego względu skuteczne stosowanie przez księgowych podejścia opartego na oszacowaniu ryzyka jest szczególnie ważne, gdyż pozwala na uniknięcie nieświadomego wciągnięcia w nielegalną działalność.

Jak przestępcy wykorzystują transferowanie aktywów?

Przestępcy często przenoszą wartości majątkowe tak między osobami, jak i obszarami jurysdykcji przeprowadzając transakcję zakupu, sprzedaży lub przeniesienia aktywów o wysokiej wartości. Czasami dążą do zamaskowania nielegalnych wpływów pieniężnych za pomocą powiązanych ze sobą transakcji, w ramach których jeden składnik aktywów jest nabywany, a inny sprzedawany w krótkim odstępie czasu (np. sprzedaż mieszkania i zakup łodzi). Skutkiem takiego działania może być zaciemnienie źródła funduszy oraz ukrycie prawdy przed osobami, które widzą tylko jedną z transakcji. Niezależnie od sposobu zorganizowania (serii) transakcji, czy też zaangażowanych aktywów, ostatecznym celem jest zaciemnienie ich związku z działalnością przestępczą. Zawodowi księgowi mogą nieumyślnie pomóc przestępcy w przeniesieniu wpływów pieniężnych z działalności przestępczej organizując transfer składnika aktywów lub udzielając porady podatkowej dotyczącej transakcji.

Jak wygląda „Podejście oparte na oszacowaniu ryzyka”?

Doradzając klientowi w zakresie sprzedaży lub zakupu składnika aktywów zawodowi księgowi powinni rozważyć następujące aspekty:

- Czy posiadają wiedzę, kim jest beneficjent rzeczywisty składnika aktywów? Czy jest to osoba inna od tej, która jest w posiadaniu tego składnika?
- Czy posiadają wiedzę, kto będzie beneficjentem rzeczywistym składnika aktywów po transakcji? Czy jest to osoba inna od tej, która będzie w posiadaniu tego składnika?
- Jakiego jest źródła majątku nabywcy oraz źródła funduszy na zakup? Czy ma to sens, sądząc na podstawie posiadanej wiedzy o nabywcy?
- Czy powody uzasadniające transfer składnika aktywów są racjonalne? Jeżeli transakcja ma charakter handlowy, czy ma ona sens z handlowego punktu widzenia? Jeżeli transakcja ma charakter charytatywny, czy ma sens z punktu widzenia celów charytatywnych?
- Czy dana transakcja stanowi część serii powiązanych transakcji, które obsługują inni profesjonalści?
- Czy transakcja polega na transferze składnika aktywów do państwa, które jest uznawane za państwo wysokiego ryzyka prania pieniędzy, bądź z takiego państwa? Listę takich państw publikuje FATF.

Zakres środków należytej staranności, które należy zastosować, będzie większy, jeżeli odpowiedzi na powyższe pytania będą wskazywały na podwyższone ryzyko prania pieniędzy. Jak zawsze księgowi powinni podjąć racjonalne środki w celu udokumentowania przeprowadzonego przez siebie oszacowania ryzyka.

Studium przypadku dotyczące transferowania aktywów*

Wysoki rangą urzędnik rządowy państwa położonego w Azji Środkowej, Shohrat Alperen, przyznał dużej firmie budowlanej z siedzibą w tym państwie kontrakt na budowę infrastruktury finansowanej z budżetu państwa na kwotę 2 mld USD.

W ramach pozornie niepowiązanego zdarzenia, spółka zależna owej firmy budowlanej, mająca siedzibę w Zjednoczonym Królestwie, angażuje brytyjskiego prawnika i księgowego w celu udzielenia porady w sprawie zakupu apartamentu w centrum Londynu za kwotę 5 mln GBP. Spółka informuje swoich doradców, że apartament ten jest przeznaczony dla jednego z nowych członków jej zarządu – Pani Anny Ericsson – do korzystania w czasie pracy w Londynie.

W ramach środków należytej staranności wobec klienta – brytyjskiej spółki zależnej – księgowy ustala, że jednostka dominująca ma siedzibę we wspomnianym państwie w Azji Środkowej. W mediach krąży wiele wiadomości na temat przyznania tej firmie kontraktu rządowego o wysokiej wartości, wraz z krytycznymi uwagami dotyczącymi kumoterstwa.

Księgowi przeprowadzają własne badanie tożsamości Anny Ericsson i zauważają, że coś się nie zgadza. Będąc wyczuleni na społeczeństwa wielokulturowe, księgowi raz po raz napotykać na drobne sygnały, że Anna prawdopodobnie pochodzi ze wspomnianego państwa (a nie ze Skandynawii, jak mogłoby sugerować jej nazwisko) i, przeprowadzając badanie źródeł ogólnodostępnych, zauważają, że ktoś o tym imieniu i nazwisku został sfotografowany na imprezie towarzyskiej z Shohratem Alperenem. Nie wspomniano, aby Anna miała jakieś wcześniejsze związki z branżą infrastruktury, tylko że jest osobistą stylistką zamożnych klientów.

W świetle tak wielu podejrzanych szczegółów i przy braku wyjaśnień ze strony potencjalnego klienta, księgowy grzecznie odmawia przyjęcia zlecenia i składa raport SAR do jednostki wywiadu finansowego. Okazuje się, że „Anna” jest siostrzenicą urzędnika a nieruchomości stanowi łąpówkę za przyznanie kontraktu.

*Uwaga: nazwiska i państwa zostały zmienione w celu zachowania poufności.

DODATKOWE WSPARCIE

Ogólne wytyczne można znaleźć w publikacji FATF pt. Wytyczne dla księgowych dotyczące stosowania podejścia opartego na oszacowaniu ryzyka. Aby uzyskać szczegółowe informacje na temat systemów krajowych, w tym także na temat obowiązujących wymogów regulacyjnych, należy skontaktować się z właściwą organizacją zawodowych księgowych.

Kluczowe sygnały ostrzegawcze

- Klient dąży do wprowadzenia nadmiernie złożonej struktury transakcji
- Strony będące beneficjentami rzeczywistymi danego składnika aktywów żądają anonimowości, szczególnie jeżeli dotyczy to sytuacji, w której korzystają z przedstawicieli
- Nabywca lub sprzedawca jest Osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne lub jest powiązany z taką osobą
- Transakcje z użyciem aktywów wirtualnych (np. Bitcoin czy innych, podobnych produktów) bądź innych nietypowych środków płatniczych (np. metali lub kamieni szlachetnych)
- Transakcje, w przypadku których dla księgowego jest oczywiste, że wynagrodzenie (finansowe lub inne) jest nieadekwatne
- Terytoria gwarantujące poufność
- Szczegółowe informacje, które się po prostu nie zgadzają

Kiedy odmówić

- Jeżeli nie ma pewności, że klient jest szczerzy co do obecnego i proponowanego beneficjenta rzeczywistego danego składnika aktywów.
- Jeżeli przeprowadzone badanie pochodzenia majątku i źródła funduszy wskazuje, że środki pieniężne użyte do zakupu składnika aktywów pochodzą z działalności przestępczej lub nie można ich wyjaśnić.
- Jeżeli sprzedawca, nabywca lub państwo, w którym znajduje się składnik aktywów, podlega sankcjom finansowym nałożonym przez rząd państwa, w którym działa zawodowy księgowy.
- Jeżeli transakcja po prostu nie ma sensu.

Złożenie Raportu o podejrzanym działaniu (ang. *Suspicious Activity Report*, „SAR”)

Jeżeli powezmą Państwo podejrzenie, że z transferem składnika aktywów może wiązać się działalność przestępcza lub wpływy pieniężne z działalności przestępczej, może zaistnieć potrzeba poinformowania o swoich podejrzeniach Jednostki Wywiadu Finansowego. W niektórych państwach stanowi to prawny obowiązek zawodowych księgowych.

Czy ostrzegać?

W przypadku złożenia Raportu o podejrzanym działaniu dotyczącym domniemanego prania pieniędzy, należy zachować ostrożność, aby nie ostrzec o złożeniu raportu osoby, której to dotyczy. Standardy FATF wymagają od rządów państw wprowadzenia prawa zabraniającego „ostrzegania”. W konsekwencji, w wielu państwach, ostrzeżenie osoby będącej przedmiotem raportu SAR stanowi przestępstwo, gdyż może to zaszkodzić dobru śledztwa. Chociaż przepis taki nie został wprowadzony we wszystkich państwach, nieujawnianie informacji o złożeniu raportu SAR pozostaje dobrą praktyką dla zawodowych księgowych.

Należy pamiętać, że istnieje ryzyko niezamierzonego ostrzeżenia klienta przy stosowaniu środków należytej staranności wobec klienta (ang. *Client Due Diligence*, CDD). W razie wątpliwości należy skontaktować się z Organizacją Zawodowych Księgowych (ang. *Professional Accountancy Organization*, PAO) lub miejscową jednostką wywiadu finansowego.

Niniejszy dokument *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 4 – Transferowanie aktywów* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w styczniu 2021 r., został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w lutym 2021 r. i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 4 – Transferowanie aktywów* w języku angielskim © 2021 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 4 – Transferowanie aktywów* w języku polskim © 2021 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 4 – Asset Transfers*, January 2021.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z Permissions@ifac.org.

Przetłumaczony przez:

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](#) | [company/ifac](#)

www.icaew.com
[@icaew](#) | [company/icaew](#)